

Oslo universitetssykehus HF

Styresak

Dato møte:	31. oktober 2024
Saksbehandler:	Direktør Oslo sykehusservice
Sak 89/2024:	Salg av kunstverket « <i>The Volodarsky Husain</i> »

Forslag til vedtak:

Styret tar saken til orientering

Oslo, 24 oktober 2024

*Bjørn Atle Lein Bjørnbeth
Sign.*

1. Sammendrag

Oslo universitetssykehus HF sin kunstsamling består av mer enn 6500 verk som til sammen representerer store verdier, både økonomisk og kunstnerisk. Sykehusets kunstsamling har gjennom årene vokst gjennom både innkjøp og gaver. Kunstverkene vises frem til glede for pasienter, pårørende og ansatte og skal samtidig forvaltes på en betryggende måte.

I denne sak orienteres styret om historien for bakgrunnen for kunstverket, «The Volodarsky Husain» tilknytning til Oslo universitetssykehus HF og arbeidet med å gjennomføre salg av dette betydningsfulle kunstverket.

2. Bakgrunn

Oslo universitetssykehus HF forvalter en kunstsamling som omfatter mer enn 6500 verk. Kunsten beriker sykehusets omgivelser og vises frem til glede for pasienter, pårørende og ansatte. Kunstverkene representerer store kunstneriske og økonomiske verdier, og skal forvaltes på en betryggende måte. Dette medfører blant annet at sykehuset må sørge for at kunsten er sikret, har de riktige forholdene for visning og bevaring, samt alltid er forsvarlig montert.

Historien om giver og kunstverket

På tidlig 60-tall mottok sykehuset (Nevrokirurgisk avdeling ved Ullevål sykehus) en gave fra Leon Elias «Volo» Volodarsky (1894–1962). Volo ble født i Ukraina. Han tjenestegjorde under første verdenskrig, men ble avskjediget grunnet sykdom. Han flyttet deretter til Norge og utdannet seg til lege ved Universitetet i Kristiania (Oslo), og uteksaminert i 1926. Han flyktet fra Norge under andre verdenskrig, grunnet sin jødiske avstamning, men kom tilbake etter krigen, og ble da utdannet kirurg ved Ullevål sykehus.

I hele sin yrkestjeneste var Volo spesielt engasjert i etablering av helsetilbud, og opplæring av kirurger. Dette førte til at Volo blant annet:

- på oppdrag fra UNRRA (United Nations Relief and Rehabilitation Administration) begynte å arbeide i Canton i Kina, der han i en 5 års periode blant annet trente opp leger til å mestre nyere kirurgiske teknikker.
- på oppdrag fra i WHO Verdens helseorganisasjon i Genève dro han i 1954 til New Dehli i India der han etablerte et kirurgisk treningssenter, og fra nesten ingenting, utviklet et fullverdig senter for kirurgisk behandling av lungetuberkulose.

Under sitt opphold i New Dehli, i 1954 oppdaget han et monumentalt maleri «The Volodarsky Husain», av den indiske maleren Maqbool Fida Husain (1915-2011) i et

kunstgalleri. På den tid var ikke Husain en anerkjent kunstner og Volo kjøpte bildet for 1400 rupier.

I en periode fra 1957 mottok Nevrokirurgisk avdeling ved Ullevål sykehus en rekke leger fra India for deres videre spesialisering innen nevrokirurgi. Volo var involvert i hospiteringen og utdanningstilbudet. Som takk for sin egen utdanning og utdanningen av indiske nevrokirurger skjenket Volo dette kunstverket til Nevrokirurgisk avdeling, legene ved nevrokirurgisk avdeling, og avdelingsleder Kristian Kristiansen (1907-1993)

Omdømmet til kunstneren, en indisk modernist, har siden den gang steget enormt i India, så vel som internasjonalt. «The Volodarsky Husain», er derfor i dag et verk av betydelig kunstnerisk og økonomisk verdi.

Ettersom sykehuset ikke har lokaler som gir optimale forhold for bevaring (klimakontroll, sikring og belysning), er kunstverket midlertidig flyttet fra Nevrokirurgisk avdeling ved Ullevål sykehus, til en ekstern sikker og forsvarlig lagringsplass.

En god forvaltning av kunst kan også innebære at det er behov for å avhende kunst. Eksempler på dette er kunstverk laget av materialer som ikke er holdbare utover en viss tid, kunstverk som ikke er mulig å bevare og konservere, eller kunstverk som av andre grunner ikke egner seg for utplassering i Oslo universitetssykehus' bygg.

For å sikre at maleriet «The Volodarsky Husain» vil bli forsvarlig bevart for fremtidige generasjoner og får den riktige verdsettelsen, har Oslo universitetssykehus HF besluttet at maleriet skal selges. Det er således ikke økonomiske grunner til at verket ønskes solgt, selv om Oslo universitetssykehus HF selvsagt vil søke å oppnå høyest mulig pris i markedet. Det planlegges derfor å overlate salg av maleriet til et auksjonshus. De vil ha ansvaret for at salget gjennomføres korrekt samt på en åpen og transparent måte. Midler fra et salg bør ikke benyttes til den løpende driften, men kan f.eks. benyttes til investeringer.

Juridisk avdeling har vurdert eierskap til maleriet. Basert på det som foreligger av dokumentasjon synes det klart at sykehuset er rettmessig eier.

Maleriet ble gitt Ullevål sykehus, Nevrokirurgisk avdeling på tidlig 60-tallet i takknemlighet for at sykehuset, avdelingen og daværende avdelingsleder la til rette for utdanning og spesialisering av nevrokirurger fra India.

Maleriet har inntil nylig hengt på Nevrologisk avdeling på Ullevål.

Det har blitt stilt spørsmål ved om kunstverket kan ha vært en personlig gave til daværende leder Kristian Kristiansen. Kristiansen jobbet på sykehuset frem til 1977. Det er ikke funnet dokumentasjon på at han har gjort krav på bildet i tiden fra han sluttet på sykehuset og frem til sin død i 1993. Det er heller ikke funnet dokumentasjon på krav fra hans arvinger. Forutsatt at bildet mot formodning var ment som en personlig gave er vår vurdering at eierskap til maleriet uansett må anses å ha gått over i sykehusets eie ved hevd.

Da gaven ble gitt var Ullevål sykehus eiet av Oslo kommune. Maleriet inngikk som en del av Oslo kommunes kunstsamling (OKK) frem til helseforetaksreformen i 2001. Ved overdragelsen av de kommunale sykehusene til staten ble kunstverk, og andre gaver som var gitt til sykehusene, overført i sin helhet i tråd med helseforetakslovens bestemmelser. Oslo kommune har også skriftlig bekreftet at eierskap til aktuelle maleri ble overført i forbindelse med helseforetaksreformen.

Oslo universitetssykehus HF har for øvrig fra 2001 stått for forvaltning, lagring, forsikringer mm av kunstverket.

Det er heller ikke funnet gavebrev eller annen dokumentasjon som gir føringer fra giver knyttet til gaven som vil være til hinder for et eventuelt salg.

3. Administrerende direktørs vurdering

Salg av dette kunstverket vil ikke bare sikre maleriets fremtidige tilstand, men kan også bidra til at det får den oppmerksomheten det fortjener i offentligheten. Dette er et unikt kunstverk som bør bli sett og verdsatt av et bredere publikum.

Administrerende direktør ber styret ta historien om bakgrunnen for kunstverket «The Volodarsky Husain» tilknytning til Oslo universitetssykehus HF og om prosess for å gjennomføre salg av dette til orientering.